

چیرۆن بو مندالان

گرینگۆرین قەلام

وه گۆرانی :

به دران نهگه دهه بيب

خانمێکی بچکۆله

هه‌بوو نه‌بوو کچیکی بچکۆله هه‌بوو. که‌له‌شیریکی جوان و دلگری هه‌بوو. که‌له‌شیره‌که هه‌موو رۆژی له‌گه‌ڵ گه‌ردوگۆلی به‌یانیان له‌خه‌و را‌ده‌بوو. گۆرانیی ده‌گوت:

«کوو- ککوو- کوو- کووو، به‌یانیت باش خانمه‌که‌ی خۆم!»

پاشان که‌له‌شیره‌که رای ده‌کرده لای کچه بچکۆله‌که و به‌ دهن‌دووک له‌تکه نانی لی ده‌رفاند. په‌روبا‌لی که‌له‌شیره‌که له‌ ره‌نگی په‌لکه‌زیرینه ده‌چوون. هه‌ر ده‌تگوت به‌رۆن چه‌ور کراون وا ده‌تریسکانه‌وه. پۆپیته سووره‌که‌ی له‌به‌ر تیشکی هه‌تاو ده‌بریسکایه‌وه. به‌راستی که‌له‌شیریکی جوان و به‌دیمه‌ن بوو.

رۆژيكيان كچه بچكۆلهكه، كورپه دراوسيهكي بينى مريشكيكى
جوانى پى بوو. هەر زوو حەزى چوو مريشكهكه، گوتى:

«تۆ مريشكى خۆتم بدى، منيش كهلهشيري خۆمت ددهمى!»
كهلهشير گويى لهم وشانه بوو، پۆپيتهى بهردايهوه و سهري لار
كردهوه. (نا، نهخير هيجى له دهست نهدههات. خانم دهگوريهوه).
كورپه دراوسى گوتى باشه و كهلهشيرهكهى لهجياتى مريشكهكه
برد.

هەر زوو كچه بچكۆلهكه و مريشكهكه بوونه ههئال. مريشك ئه
پهروهله جوان و دلگره، ههموو رۆژى هيلكهيهكى سپى وهك بهفري
دهدايى.

«كورك، كورك، خانمهكه، فهرموو ئهه هيلكهيه بخۆ!»
كچه بچكۆلهكه هيلكهكهى دهخوارد. پاشان مريشكهكهى له
ئامپز دهگرت و دهستى به پهري و تووكى دادههينا. دان و ئاوى
دهدايى.

پوژیکیان کچه دراوسییه که هاته ئه و ناوه. مراوییه کی پی بوو.
کچه بچکوله که هزی چووہ مراوییه که و، به کچه دراوسییه که ی
گوت:

«مراوییه که تم بدی، مریشکه که مت دده می!»

مریشکه که گوپی له مه بوو. له خه مانه په روباالی شور بوونه وه.
زوری پی ناخوش بوو. به لام هیچیشی له دست نه ده هات.
خاوه نه که ی دهیگوریه وه.

هر زوو کچه بچکوله که و مراوی بوونه دوست. به یه که وه له
رووباره که مه له یان ده کرد.

«کویک، کویک، خانمه که ی خوم! دوور مه رۆ، رووباره که قووله،
ئاو دتبا!»

ئیدی پاشان خانمی بچکوله که له رووبار ده هاته دهره وه و له
سه ر لیواری ئاوه که پشوی ددها. مراویش ده هات له تهنیشتی
هه لده نیشت.

رۆژيكيان كۆرپە دراوسىيەك ھاتە لاي رۇوبارەكە ، جەلەوى تۈۈتكە سەگىكى بە دەستەۋە بوو . كچەكە سەرنجى گۈجىلەكەى دا و گۈتى :

«ئۆى لەم تۈۈتكە جۈانە! دەبا بۆ من بى! منىش ئەم مراۋىيەى خۆمت دەدەمى!»

مراۋى بەم وشانە دلتەنگ بوو . پشۈۋى سۈار بوو و بە بالەكۈتە كەوت ، بەلام ھىچىشى لە دەست نەدەھات . كۆرەكە پرى داىى و لە بن ھەنگلى خۆى ناو بردى .

خانمى بچكۆلە دەستىكى بەپشتى تۈۈتكە سەگەكە داھىنا و گۈتى :

«كەلەشىرىكم ھەبوو ، بە مرىشكىكم گۆرىيەۋە . پاشان مرىشكەكەم بە مراۋىيەك گۆرىيەۋە . مراۋىيەكەشم بە تۆ گۆرىيەۋە .»

تووتکه سهگ ئەمەى بیست و له ترسانه دلى داچلهكى. خووى له
ژیر میزهکه شاردهوه. شهو خانمی بچکۆله نووستبوو. تووتکهکه
بهچر نووک ده رگای کردهوه و هه لات. گوتهى: «نامه وى دۆستهى
خانمىک بم نرخى دۆستایه تى نه زانیته.»
بو به یانى کاتى خانمی بچکۆله به ئاگا هات. سهیرى کرد تووتکه
سهگه که هى هه لاتووه. خووى به تاک و ته نیایى بینى!

ئەو شتەي عەلەشيش نايزانى

هەبوو نەبوو عەلەشيشيک هەبوو. هەميشە بيري دەکردهو. به لام تەنيا و تەنيا بيري له خۆي دەکردهو. هەر له و رۆژەي سەري له هيلکه ترووکا، بيري کردهو، گوتی: «گەلق، من گەليک ورديله م. دەبي زوو گەوره بيم!» ئيدي گەوره بوو، هەر گەوره بوو تا هيندهي تووتکه به رازيکي لي هات. ئەوجا گوتی:

«ها ها، ئيسته باشم.»

به رچياله سوورەي ژير دەنووکي به ردايه وه. تا بلایي عەلەشيشيکي گەوره بوو. چوو له لاي گۆمه ئاويک و له وينه ي خۆي رواني. کلکي فش کردهو و خۆي پف دا، گوتی: «ليم دا، ئيستا تەواوم!»

«زۆر به خۆي دەنازي. هەموو کەسيکي له کن گيژ و ويژ بوو. دهگوت: «به خوا نه زانن، هەر خۆم نه بي که ژير و وريام.» کچيکي بچکۆله که ناوي (ئاوا) بوو هاته ناو باخه که. عەلەشيش خۆي لي گيف کردهو، هيندهي نه مابوو زيلاه ي (ئاوا) برژيني. له دلي خویشيدا دهگوت:

«چما ئەوه منم! به راستي ئازا و به هيزم!»

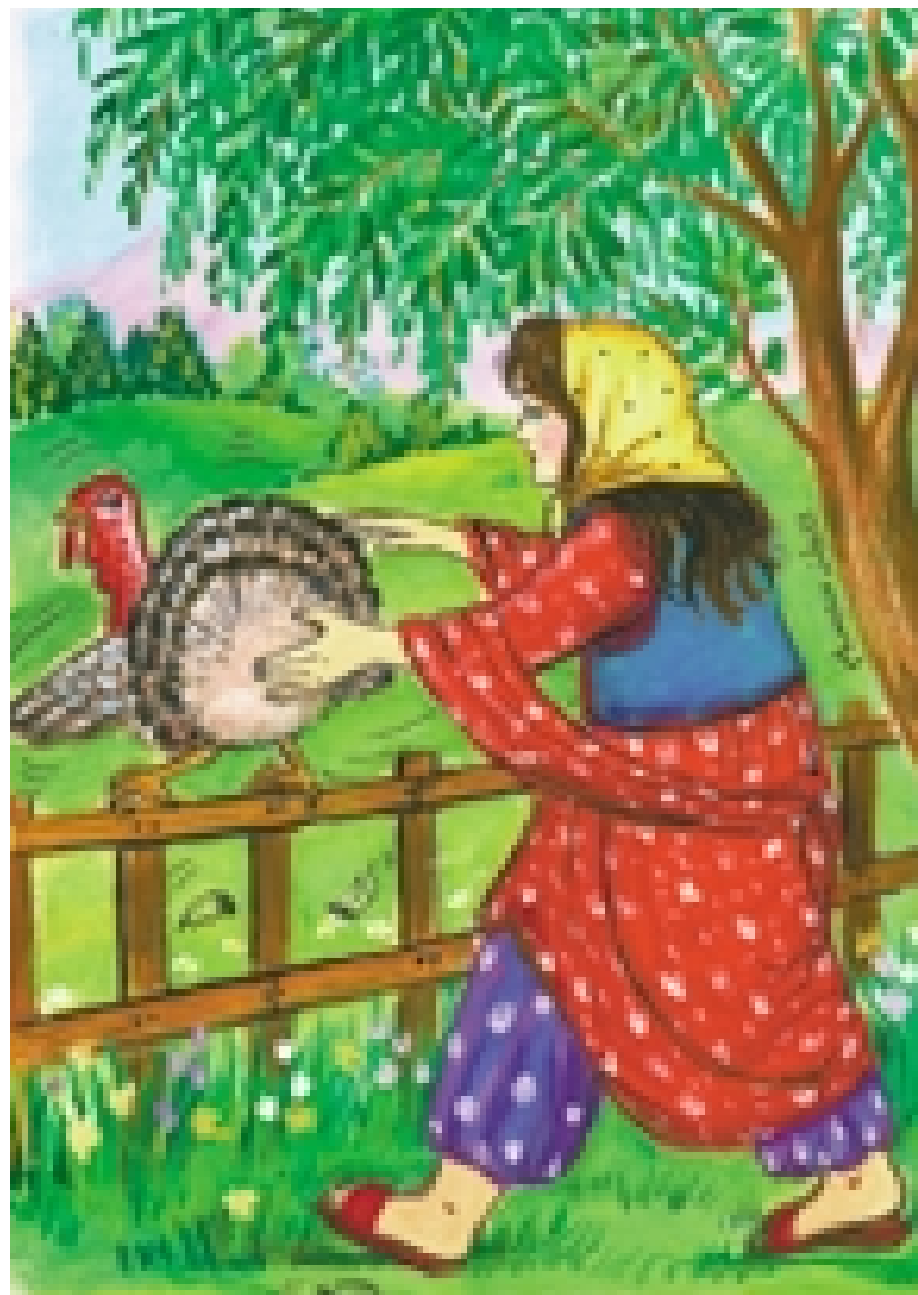

پشویی هاوین هات. کابانی مال ویستی بیگری و سه‌ری ببری،
به‌لام عه‌له‌شیش بازیکی دا و به‌سه‌ر په‌رژینه‌که‌دا ئاودیو بوو.
خوی کوتایه ناو دارستانه‌که‌وه. رای ده‌کرد و له دلی خوشیدا
ده‌گوت: «خه‌یالت خاوه، پیت وایه ده‌مگری؟ ناترسم، من له تو
فیلبازترم.»

به لّام خو له رپوی فیلبازتر نه بوو. له دارستانه که دا شه و داهات
و رپوی به ماته ماته لپی هاته پیش. خوئی بو ه لدا و
به که له مباریک گرتی.

رپوی گوشتی عله شیشی دماشته وه و به تیز و گالته شه وه
دهیگوت: «های له خوّت گهوج و نه فامی، به درپزایی ژیانت بیرت له
گه ورهیی و جوانی و نازایی خوّت ده کرده وه. به لّام نه و شته ی
هه رگیز بیرت لی نه ده کرده وه نه وه بوو که گوشتیکی چهند به له زهت
و خوشت هه یه.»

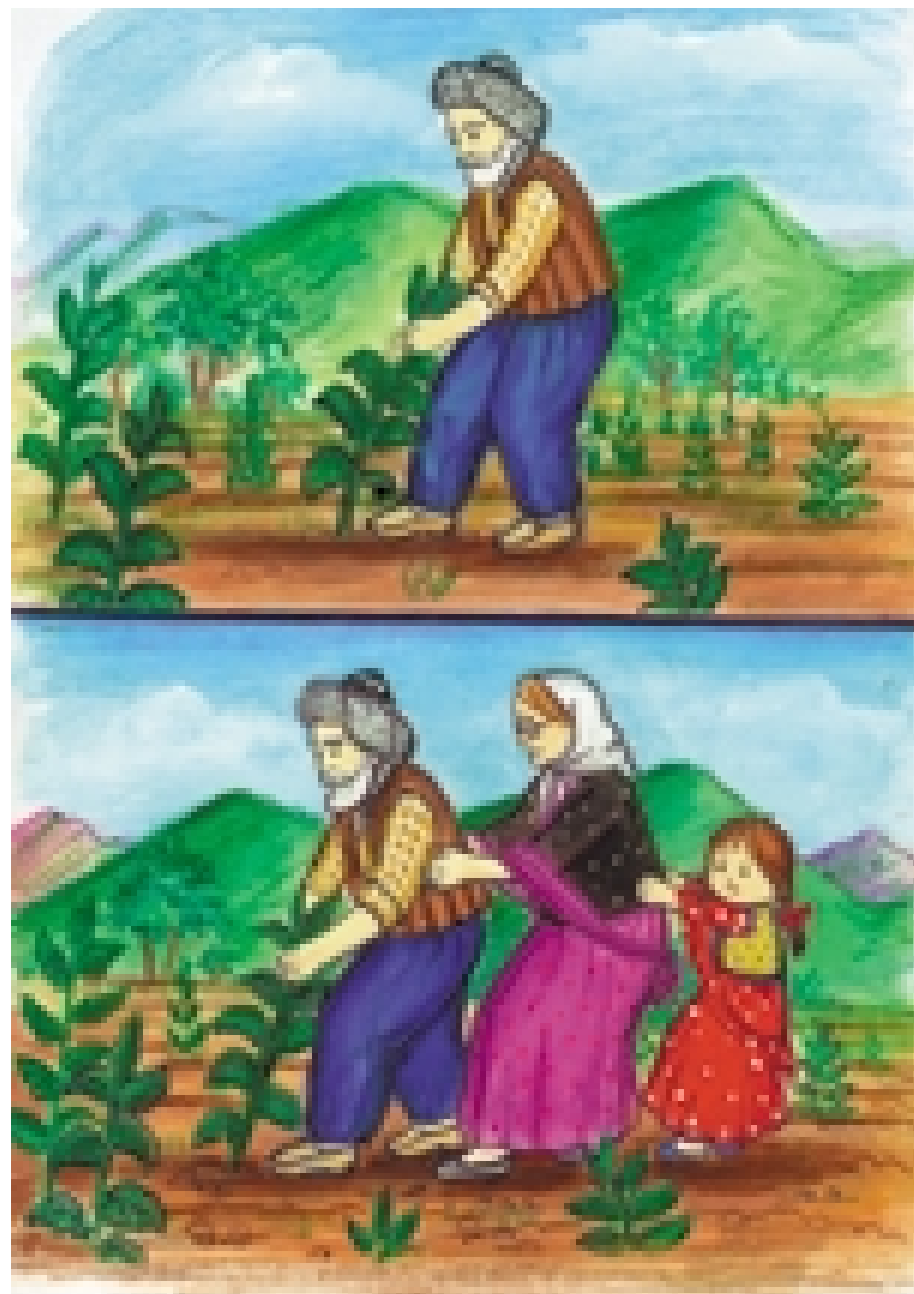
شیلَم

باپیره شیلَمیکی رواند. شیلَمه که گهوره بوو، گهوره بوو، تا وای
لی هات زور گهوره بوو. باپیره ویستی شیلَمه که هه لکه نی. هه
رای کیشا و رای کیشا به لام نهیتوانی هه لی که نی.
بانگی داپیره ی کرد تا بیت و یاریده ی بدات.
داپیره باپیره ی راکیشا و، باپیره شیلَمه که ی راکیشا، هه
رایان کیشا و رایان کیشا، به لام نهیتوانی شیلَمه که هه لکه نن.
بانگی کچه زاکه یان کرد... کچه زا داپیره ی راکیشا و، داپیره
باپیره ی راکیشا و، باپیره شیلَمه که ی راکیشا به لام هیشتا
نهیتوانی شیلَمه که هه لکه نن.

بانگی تووته‌له سه‌گه‌که‌یان کرد، تووته‌له سه‌گه‌که‌چه‌زای
پاکیشا و کچه‌زا داپیره‌ی پاکیشا و داپیره‌ی پاکیشا و،
داپیره‌ش شیلمه‌که‌ی پاکیشا، هر رایان کیشا و رایان کیشا،
به‌لام نه‌یانتوانی شیلمه‌که‌ه‌لکه‌نن.

چوون بانگی مشکه‌که‌یان کرد. مشک تووته‌له سه‌گی پاکیشا و،
تووته‌له سه‌گ کچه‌زای پاکیشا و، کچه‌زا داپیره‌ی پاکیشا و،
داپیره‌ش داپیره‌ی پاکیشا، هر رایان کیشا و رایان کیشا، ئیدی
شیلمه‌که‌ه‌لکه‌نا: بوچی؟ چونکه مشک ته‌مبه‌ل نه‌بوو به‌یانیان
وهرزشی ده‌کرد و زور به‌هیز بوو.

چۆلەكەي لەخۆبایي

هه‌بوو نه‌بوو چۆلەكەيه‌كي خۆش خويني، په‌روياڵ ره‌نگيني، پۆپيته زيڤين هه‌بوو. ده‌نگي زۆر ناسك و هه‌ست بزوين بوو. به‌هاران له‌ناو گولاڵه‌ و چيمه‌ني ميڤرگ و ميڤرگۆلان تتي ده‌چريكاند. هه‌موو شتيكي ده‌هيڤنايه جۆش. هه‌ر كه‌سيك گويي له‌ ده‌نگي بوايه، به‌موچرکه‌ و ته‌زووي شادمانی ده‌بزوا و ده‌هاته سه‌ما. ده‌يانگوت: ئاي چتۆ چريکه‌ي ناسك و دلگري هه‌يه! ئاي چهند به‌جۆش ده‌خويني!

جاريكيان چۆلەكەكه‌ له‌ناو گوليلكان تتي هه‌لكردبوو. به‌ئاوازيكي نه‌رم و نيان ده‌يچريكاند. گويي لي بوو يه‌كيك گوتي:

چۆلەكەي په‌روپۆ ره‌نگين
وينه‌ت نييه‌ له‌سه‌ر زه‌وين
جريوه‌ و چريکه‌ت هه‌ست بزوينه
خه‌م لابه‌ره‌ و شادي هينه

نه‌يزاني كي بوو ئەمه‌ي گوت. چونكه‌ هه‌موو جاري کاتي خويندن چاوي داده‌خست. چۆلەكەكه‌ به‌م پيدا هه‌لگوتنه‌ فريوي خوارد و له‌ خوي بايي بوو. برياري دا ئيتر نه‌ بخويني و نه‌ستراني به‌جۆش و خرۆش بلي. هه‌ر زوو هه‌ستيان كرد، چۆلەكەي خۆش خوين له‌ جريوه‌ كه‌وتوه‌. ناو به‌ناو زيڤه‌ زيڤيكي لي هه‌لده‌ستي و هه‌موو كه‌س كه‌ر و كاس ده‌كا. پاساريه‌ك لي نزيك بووه‌وه‌ و گوتي: «برا تو نازاني زيڤه‌ زيڤ بكه‌يت، وه‌ره‌ لاي براي خۆت فيڤي ئەم هونه‌ره‌ت بكات.» توومه‌ز چۆلەكەي له‌خۆبایي زماني خوي له‌بيڤر چوو بووه‌وه‌ و نه‌شي ده‌تواني ئاوازي بيگانه فيڤر بي.

گرینگترین قه‌له‌م

جاریکیان حهوت قه‌له‌م له پاکه‌تیکدا بوو به مشت و مریان.
قه‌له‌می سه‌وز گوتی: «من له هه‌مووتان گرینگترم! چونکه ده‌توانم وینه‌ی
دارستانیک بره‌نگینم هه‌موو شوینیک بگریته‌وه.»
قه‌له‌می قاوه‌یی گوتی: «تا ئیستا نه‌م بینوه دارستان له زناری چیدا
بروئ. زناری چیا تاشه به‌ردیکی گه‌وره‌یه و هیچ شتیکی تیدا ناروئ. من
ده‌توانم وینه‌ی زناریک بکیشم.»
قه‌له‌می زهره‌ گوتی: «زناره‌که‌ی تو له ئه‌نجامدا ده‌بیته ورده به‌رد. ئیتر
بو وینه‌ی که‌ناریک نه‌کیشین؟»
قه‌له‌می شین گوتی: «که‌نار به‌بی‌ ده‌ریا وه‌ک بیابانه. ته‌نیا منم که‌ بتوانم
وینه‌ی ده‌ریا و ئاسمانیکی بی‌ گه‌رد بکیشم.»
قه‌له‌می سوور هاواری کرد: «منیش ده‌توانم وینه‌ی هه‌تاو بکیشم. پیم
نالین ئیوه له‌و که‌ناره‌دا چیتان پی‌ ده‌کری ئه‌گه‌ر دنیا تاریک و لیل بیت؟»
قه‌له‌می ره‌ش نه‌راندی: «ره‌نگی من گرینگترین ره‌نگه. کاتی هه‌موو
شتیک داده‌پوشم ده‌یکه‌م به‌ شه‌وی تاریک و نووته‌ک.»
قه‌له‌می سپی هاواریکانی هیمن کرده‌وه و گوتی: «هیچ مه‌ترسن، کاتی
من وینه‌ی مانگ ده‌کیشم، هه‌موو شتیک رووناک ده‌که‌مه‌وه.»
ئیتر ئه‌وکاته (بیزا)ی بچکوله‌ پاکه‌ته‌که‌ی کرده‌وه، مشت و مپه‌که‌ی
وه‌ستاند و گوتی:
«من ده‌توانم وینه‌ی هه‌موو شتیک بکیشم، چونکه من هونه‌رمه‌ندم، له
هه‌مووتان گرینگترم.»

گورگه بۆر

به هار بوو، به هاریکی به که یف و سه فا. میگه له مه ریک له بناری که ژیکه رهنگین و به گیا و گۆل ده له وه ران. میگه له که کۆمه له شوانیکی گۆپال به دهستی هه بوو. شوانه کان زۆر شادان و خه ندانیان راده بوارد. شهو و رۆژ بلویریان ده ژهند و شایییان له گه ل ده کرد.

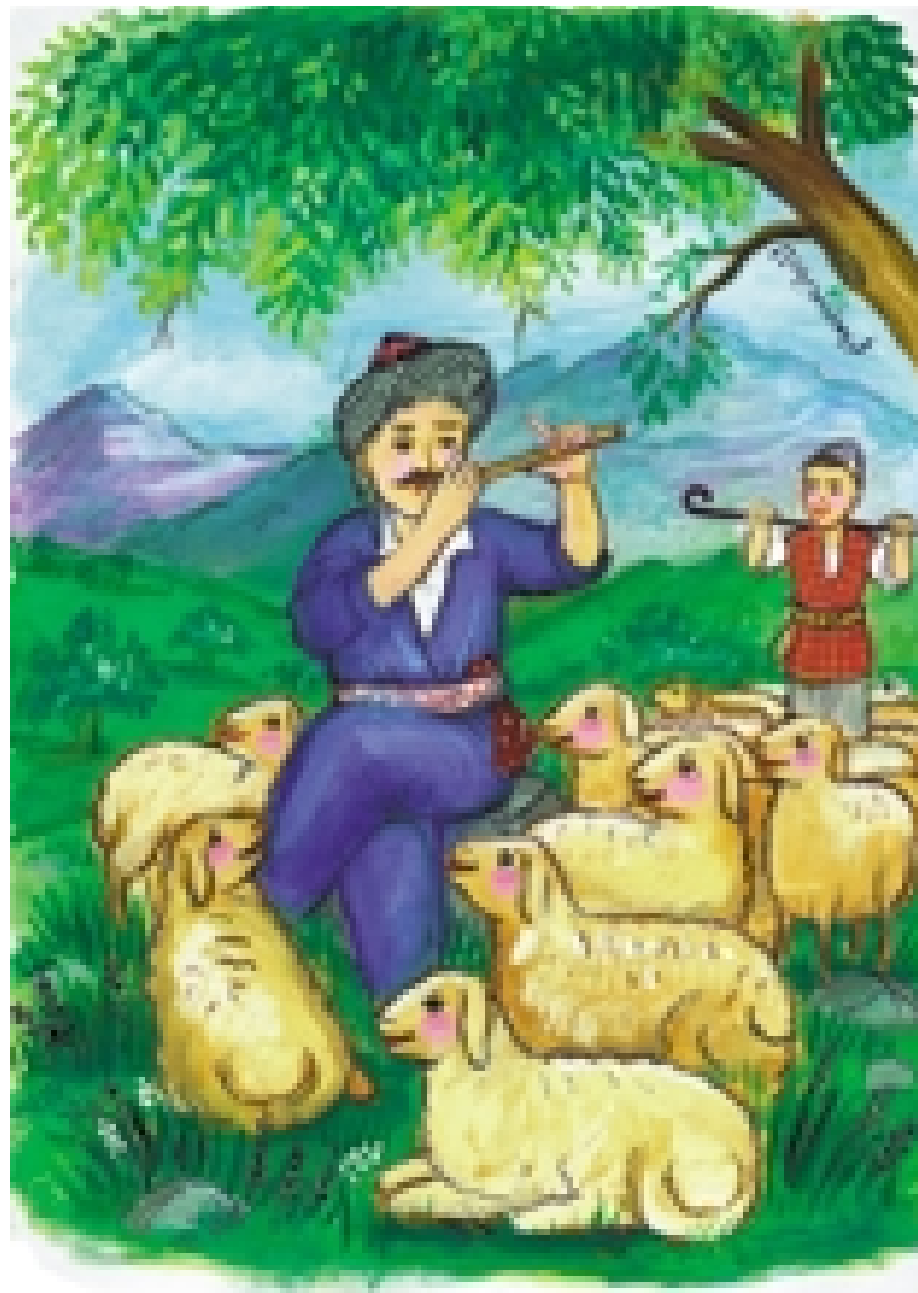
له ناکاو دیله گورگیکیان لی پهیدا بوو، جارپ و وه رسی کردن. هه موو شه وی شالوی بو ده هینان و کاو ریکی گۆشتنی لی ده رفاندن. چه ندی خو یان بو ی له پاریز دهنه، گورگه بۆریان پی نه ده گیرا. شهو تا به یان پاسه وانییان له میگه ل ده گرت و نه ده نوستن.

شه ویکیان، مانگ هاتبووه ناوه ندی ئاسمانی، خه رمانه ی دابوو. شوانیک بلویری له بهر پشتین ده رهینا و تی هه لکرد. ئەوانی تریش له ناو ئەو چیمهن و گولزاره، لهو ده م چه م و رووباره، به شایی و سه ما که وتن.

له پر کاکی بلویرژهن، لووره ی گورگی هاته بهر گوئی. ئاوری دایه وه، چ ببینی! توومه ز گورگه بۆر هاتووته ئەو نیزیکانه و به هه وای بلویره که به سه ما که وتوووه و ته و او ئاگای له خو ی براوه. به

ھیوای ئه وهیه تیر کهیف و سهما بکا و پاشان نیچیری خوئی
برفینئی و هه لئی. به لام شوانه کان دهستوبرد شایییان بهردا و
که رکیکیان هه لدایه سه ر پشتی گورگه بۆر و له جیوه گرتیان.
ئه و شهوه تا به یانی به گورگه بۆریان رابوارد. به گوپالان وهری
گه رانی، هیندهیان کوتا، کوئی کۆن و نوییان پی هه لرشت. بۆ
به یانیش رهوانه ی باخچه ی ئاژه لانیان کرد. (با له وی تیر و پر
شایی بکا به لام چیترا کاور نه دزی.)

شیر

«دایه، دېو له کوڅی دهژی؟»

«له چیرۆکی ئەفسانەیییدا.»

«کەواتە دەبێ چیرۆکی ئەفسانەیییش گەورە بێت، وا نییه؟»

«بێ گومان وایه. گۆرڤه‌ته‌له له چیرۆکی کورتدا دهژی و دیویش له

چیرۆکی درێژدا.»

«باشه ئەمڕۆ چیرۆکیکی چۆنم بۆ ده‌لیی: کورت یان درێژ؟»

«چیرۆکیکی درێژ، گیانه‌که‌م!»

«بژی دایه!»

(نوا) کورسییه‌کی هینا. دایکی له‌سه‌ری دانیشته، کتیبیکی کردهوه و

دهستی به‌خویندنه‌وه کرد:

«هه‌بوو نه‌بوو، ئەوکاته‌ی هه‌شتا گیانه‌وه‌ران زمانی ئا‌خاوتنیان هه‌بوو.

شیرێکی درنده‌ی گه‌وره به‌شای دارستان هه‌لبژێردرا. هه‌ر گیانه‌وه‌ریک

بچووکترین هه‌له‌ی بکردایه شیر رامالی دها و ده‌ینه‌رانه‌ سه‌ری، گرینگ

نه‌بوو گیانه‌وه‌ره‌که گه‌وره بوایه یان بچووک.

ئیتەر رۆژێکیان شیر فه‌رمانی به‌گه‌لی دارستان دا هه‌موو رۆژی

بچووه‌کانی خو‌یانی بۆ بێنن، بچووه‌که‌رویشکیک بۆ تاشتی به‌یانی،

بچووه‌ وەرچیک بۆ فراوین، کار مامزیکیش بۆ شیوی ئیواره.»

چیرۆکه‌که زۆر درێژ بوو به‌لام (نوا) هه‌زی لی نه‌ده‌کرد، بۆیه‌ گوتی:

«دایه‌ گیان، کێ ئەو شیره‌ به‌دکاره‌ی کردبوو به‌شای گیانه‌وه‌ران؟»

«گیانه وهره کان خوځان!» دایکی ویستی له خوځندنه وهکهی بهردهوام بیت.
 بهلام جاریکی تریش (نوا) خوځندنه وهکهی پئی بری. گوتی:
 «دایه گیان، بهلام بوچی شیریان ههلبژاردبوو؟»
 دایکی گوتی:
 «چونکه له هه موویان بههیزتر بوو.»
 نوا گوتی:
 «نه یانده توانی یه کیکی تر ههلبژیرن؟»
 دایکی گوتی:
 «ده یانده توانی، بهلام گهلی دارستانه که زور لهو بههیزه دهرسان، بوچه
 نه ده ویران له بهرامبهری بووهستن.»
 نوا گوتی:
 «ئه گهر من بوایه م له جیاتی ئه وان نه ده ترسام، دستم ده دایه تفهنگیک و
 ده مکوشت.»
 دایکی گوتی:
 «بهلام تو گیانه وهر نیت، گیانه که م، تو مروقتیت...»
 نوا گوتی:
 «به لئی دایه، من مروقتم له بهر ئه وه مانگایه کم هه لدهبژارد...»
 دایکی سهری سورما و کتیبه کهی داخست، گوتی: «ئه مه چییه! بوچی
 مانگات هه لدهبژارد؟»
 نوا گوتی:
 «چونکه مانگا گوشت ناخوات.»

